

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉP –
EMMER LÁSZLÓ

SOROZAT –
KÉPMÁS

Ez vagyok én, mindenestől

Illés Fanni életében két olyan tényező is van, amely mindennap különleges kihívást jelent: az egyiket kapta, a másikat választotta. Lábak nélkül született, és élsportoló lett. Ezekkel együtt éli meg mindazt, ami az embernek ezek nélkül is sok nehézséget és örömet okoz. Az ő életében a kihívások sokkal nagyobbak, de talán az örömök is. Sokszor hallottam tőle interjúkban, hogy Isten nem véletlenül teremtette ilyenek. Mindannyian keressük az életünk értelmét, s ahogy őt hallgatom, az jut eszembe, sokunknak tart tükröt – akik kevésbé nyilvánvaló hiányokkal, látszólag épként élünk.

◆ – Az önállóság felnőtt életünk belépője. Emlékszel arra, amikor a szüleidtől függetlenedni kezdted, amikor megérezted a szabadságot és a saját erődet?

– Én mindig azt láttam, hogy a családban van az erő, a magam erejét is tőlük kaptam, a humorérzékemet, azt a bizonyosságot, hogy az élettel valahogy megbirkózunk, hogy mi nem a nehézséget látjuk, hanem a megoldást keressük. Mindig ez jellemezte az életemet. Akkor kezdtem el azt érezni, hogy a saját utamat járom, amikor megtanultam úszni, és elindultam az élsport irányába. Először azt hittem, hogy ezért születtem így, hogy paralimpiai bajnok legyek, és ezzel kárpótol az élet. Bár valójában nem tudtam, hogy miért is kell kárpótolni, csak mivel a társadalom azt tükrözte vissza, hogy én kevesebb vagyok, és nem tudok normális életet élni, azt hittem, hogy tényleg szükségem van kárpótlásra. Aztán nem úgy alakult a sportolói pályafutásom, hogy egyből jött az arany, tele volt az életem nehézséggel és kihívással. Rengeteg alázat meg kitartás kellett ahhoz, hogy egyáltalán eljussak a tokiói paralimpiáig.

Sminnk: Somogyvári Dóri; stylist: Mitók-Szőke Sára; fodrász: Vörös Zsuzsi | Pulóver: Sisters Point (Van Graaf); felső: Guess (Van Graaf); fülbevaló: Parfois | Címlap: Dressz: Elysian Atelier, Budapest; fülbevaló: Parfois

– Nem is lázadtál kamaszként vagy tinédzserként?

– Abból a szempontból sima tinikorom volt, hogy ott volt az úszás, ezért nem nagyon mentem sehova. Talán két házibuliban voltam. Konfliktus inkább abból volt, hogy nagyon nehezen viseltem a kollégiumot. Reziben éltem, és ötven kilométernyire, Zalaegerszegre jártam gimibe, ezért költöztem koliba. De ott sajnos nem támogattak abban, hogy sportoljak, teljesen más napi ritmusom volt, mint a többieknek, az ottani szabályokat nehezen tudtam betartani, hiszen még este is az uszodában voltam, és emiatt mindig én voltam a fekete bárány. Zalaegerszegen nem szerettem annyira úszni, de a csapattársaimmal szeretttük egymást, ma is a barátaim. Nehéz volt feljönni Pestre, mert itt egyedül voltam, de örülök, hogy megléptem.

– Ez fontos lépés volt a céloddhoz?

– Igen, de kellett a sikerhez szerencse is, sőt szerencsétlenség is, hiszen egy sérülésem miatt derült ki, hogy tizenkét évig teljesen rossz kategóriában, nálam épebbekkel versenyeztem. De ennek köszönhetem, hogy aztán a száz mell olyan simának tűnt. A feladatra koncentráltam, nem gondoltam arra, hogy sikerül-e. Világranglista-vezető voltam, és én nyertem világbajnokságot meg Európa-bajnokságokat, de három kudarcos paralimpián is túl voltam már, szóval a negyedikre elengedtem ezt a görcsösséget, mert úgy éreztem, én mindent megtettem. Aki paralimpiai bajnok lesz vagy érmes, vagy kijut egyáltalán a paralimpiára, már leküzdött valami nehézséget, és azt bezárta egy „dobozba”. Akik kijutnak egy versenyre, általában már megnyerték a legnagyobb harcot az élettel. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy ha olimpikon vagy, mindenki a tenyerén hordoz, ha bemész egy boltba, felismernek, ha viszont paralimpikon vagy, csak azt látják, hogy valami nincs veled rendben, általában a hiányosság az, ami elsőre eszükbe jut rólad.

– Mit jelent számodra a víz mint közeg?

– Nyilván én is tudóvel lélegzem, de sokkal jobban érzem magam a vízben. Ott nincsenek akadályok, nincs lépcső, nem romlik el a lift. Csak a víz van, és te meg a csend. A gondolataiddal be vagy zárva a medencébe. És nagyon nem mindegy, hogy min gondolkozol edzés közben.

– Olyankor az agyat sem csak a racionális cél, a tempó, a táv, a mozdulatok kivitelezése uralja?

– Az kivitelezhetetlen, hogy sose gondolj másra. Persze, van olyan edzés, amikor nagyon oda kell figyelni, és

kizárni mindent, de hát a fejjel együtt vagy a medencében. Viszont az úszásnak mindig jótékony hatása van a problémáim megoldására.

– A medencében egyedül vagy, de a medence szélén ott az edződ. Aki a te esetekben néha több is annál. Az apukád, aztán Szabó Álmos, aki aztán a vőlegényed is lett.

– Igen, volt, hogy apukám állt ott, úgy gondolom, az nem tett jót a kapcsolatunknak. Persze, csináltuk, mentünk előre, de hazavittük a munkát. Nem voltunk profik, csak egyszerűen egy apa és a lánya. Amikor már nem ő volt az edzőm, sokkal könnyebb volt az úszásról is beszélünk. Ugyanakkor, ha az a két év nincs, nem lettem volna ilyen alázatos és szorgalmas, ő tanított meg erre, bár semmi köze nem volt az úszáshoz. Álmos először csak az edzőm volt, akihez feljöttem Budapestre, adva még egy esélyt magamnak, mert a londoni paralimpia után abba akartam hagyni a pályát. Megműtötték a vállam, és azt éreztem, hogy reménytelen az egész, mert olyanokkal versenyzem, akikkel nem vagyok egy kategóriában. Ez megöli az élsportot. Ott már felcsillant az a remény, hogy újragondolják ezt a kategóriarendszert, és akkor majd újvizsgálják, nem gondoltam, hogy ez ennyivel később jön majd el. Az edzésen olyan csoportba kerültem, ahol tényleg paraúszók voltak, hozzám hasonlók, élveztem, hogy én vagyok a legjobb az edzésen, aki mindig hajt. Amikor Álmos a párom lett, az elején megegyeztünk, hogy nem lehet az edzésekről hazavinni a munkát és fordítva sem. Nyilván az utóbbi a nehezebb, hogy nem hozod be az uszodába a magánéleledet, főleg most, hogy már van gyerekünk is, de azért igyekszünk, és szerintem működik ez.

– Korábban úgy érezted, azt látták benned, ami hiányzik. A nővé válás, önmagunk elfogadása a legtöbb fiatal lány számára nehéz. Rádadásul a sportolók élete az uszoda, otthon, konditerem háromszögében zajlik, kevés lehetőség van a magánéletre, talán kevesebb visszajelzés is érkezik a másik nemtől.

– Tiniként éreztem ezt én is. Gyerekként mindig volt, aki udvarolt – még ha nem is tetszett –, kaptam szerelmesleveleket is, ahogyan mindenki. Rám nem úgy néztek a társaim, hogy a lábatlan, hanem úgy, hogy Fanni a jó arc, akivel lehet bandázni, gördeszkázni, bármit. Amikor mindenki megért körülöttem, és nekem nem volt senkim, pont bejött az úszás, és úgy voltam vele, hogy majd később lesz valaki, aki nem azt nézi, hogy nincs lábam, hanem azt, hogy mi van belül. De azért persze sokat szomorkodtam emiatt.

Farmering: Calvin Klein (Van Graaf); fülbevaló: Parfois

... a vízben nincsenek akadályok, nincs lépcső, nem romlik el a lift. Csak a víz van, és te meg a csend.

– Emlékszel arra, hogy mikor érezted magad először erősnek, szépnek és magabiztosnak?

– Szerintem, amikor Álmossal egymásba szerettünk. Az nagy változás volt az életemben. Hiába mondták addig, nem mindenkinek hiszed el azt, hogy szép vagy. Ő kérdezte meg azt is, hogy minek hordom a múltábakat, ha nem szeretem őket. És akkoriban nagyon jól kezdett menni az úszás is.

– Érdekes, hogy az embert bármennyire is szereti és segíti a családja, nem hiszi el nekik a dicséretet. Fontos, hogy legyen egy érzelmileg hozzád közelálló, mégis bizonyos értelemben kívülről érkező ember, aki tükröt tart neked.

– Igen, Álmos volt az, aki tényleg elhitette velem, hogy a munkámból lehet komoly eredmény is.

– Ma a fiatalok nagyon sokszor nem találnak párt, és a tanulásban vagy bulizásban próbálják az energiáikat lekötöni. Az online világ és a pandémia is megtette a hatását.

– Igen, sajnos valóban nem könnyen találnak társat a fiatalok, és ha ki is alakítanak egy kapcsolatot, az sokkal rövidebb ideig tart, mint régen, mert nem olyan kitaratóak, és a becsület is kezd kisatírozódni a társadalomból.

– Attól félnek, hogy nem bízhatják másokra az érzéseiket?

– Nagyon sok ember fél önmaga lenni. Az egyik legjobb barátnőmről, aki ugyanolyan zárkózott volt, mint én, elsőre azt gondoltam, hogy egy mufurc valaki, talán bunkó is meg nagyképű, és valószínűleg rólam is ez jött le elsőre, de elkezdtünk beszélgetni, ő is kinyílt, én is. Sokszor egyszerűen elfelejtünk kommunikálni egymással. Minden felgyorsult, és nem szánunk időt arra, hogy megismerjük a másikat, hogy ne a neten ismerkedjünk, hanem élőben. Ez pont az a dolog, amit nem lehet siettetni, hanem meg kell élni. Korábban én is úgy voltam vele, hogy ha majd elérem azt az eredményt, ha majd annyi kiló leszek, akkor majd boldog leszek. Ez nem így működik. Ezért tudtam paralimpiai bajnok is lenni, mert az utolsó három hónapban nem gondoltam a másnapra, csak arra, hogy most éppen milyen jól kirándulunk. Nem agyaltam, pedig nagy nyomás volt rajtam. A kisfiam megtanított arra, hogy a jelen a fontos.

– Amikor úgy döntöttél, hogy leteszed a múltábakat, amikkel kiskorod óta annyi éven át tanultál meg járni, az is önmagad vállalása volt?

– Igen. Én mindig is múltáb nélkül éreztem jól magam. Amikor hazamentem, vagy visszaérkeztem a koliba, levettem. Merni kell önmagunk lenni, azzal együtt, hogy van bennünk rossz, vagy rossz emlékek és jó is. Ez mindig valahogy egyensúlyban van. Van látható testi hibám, és emellett rengeteg más hibám is, ahogyan másoknak is. Ez vagyok én, mindenestől. Bár a közösségi média azt tolja ránk, hogy csak a jó oldalunkat mutassuk, és csak arról beszéljünk, hogy mi a pozitív az életünkben, emiatt aztán egy csomóan szoronganak.

– És mindennek nyoma marad, félre lehet értelmezni, sőt manipulálni. Nagy rizikó kirakni a lelkedet?

– Az, de nem is kell. Csak a család számít. Tök mindegy, hogy bunkók veled a buszon vagy a boltban, vagy megbüntet a rendőr, mert hazamész, és az számít, ami ott van. Otthon tudják ki vagy, a traumáiddal, mindennel együtt. De ehhez olyan otthont kell teremtened, ahol tényleg kiteheted a lelkedet azoknak, akik megérdemlik.

– Félteél az anyaságtól mielőtt Mór megérkezett?

– Igen, nagyon, mert ezt nem lehetett előre gyakorolni. Azelőtt megtanultam, hogy én hogyan tudom más-ként megcsinálni, amit kell: a vécére felülni egyedül, fürdeni a fürdőkádban, gyerekkoromban fára mászni és

gördeszéknél is megtanultam lábak nélkül. Sok-sok gyakorlással. Valami elsőre ment, valami nem. Viszont a gyerekekkel nincs gyakorlás. Emiatt félttem. Aztán egyszer láttam egy olyan anyukát a neten, akinek nem volt keze. Rájöttem, hogy nekem sokkal könnyebb dolgom van. Viszont amikor bejelentettem, hogy terhes vagyok, nagyon sok negatív megjegyzést kaptam a közösségi médiában. És nem is az bántott, amikor azt írták, hogy nyomorék vagyok meg alkalmatlan, hanem amikor a kisfiammal jöttem, mert milyen életet adok neki, meg nem tudok majd utána futni, és ez kész életveszély. Hogy az ő életét nyomorítom meg azzal, hogy én ilyen vagyok. Amúgy is nagyon érzékeny időszak a terhesség és a kisbabás anyaság ideje, de nálam még jöttek ezek a hülye kérdések is. Szoktam kommenteket olvasni, az ismeretlen üzeneteket is, mert ezzel is fejlődöm. Szembe merek nézni velük és magammal. Nem volt könnyű, de erő adott, hogy nem csak magamért kell válaszolnom. Nem vagyok konfliktuskerülő ember, elfogadom a negatív kritikát, viszont akkor a kommentelő is nézzen szembe a válaszómmal.

– De ugyanakkor mégiscsak elvisz téged abból a közegből, amely fontos, a jelenből, a családtól?

– Sokkal jobb, ha ezt megtanulom kezelni, ha megértem, hogy az emberek hogyan látnak engem. És már sokkal pozitívabban hat rám, mint pár évvel ezelőtt.

– Fantasztikus, hogy mi mindenre képes vagy egyedül. Sokan küzdünk azzal, hogy nehezünkre esik elfogadni mások segítségét. Te hogy állsz ezzel? Talán nem titok, hogy amikor kiderült, hogy a mai fotózáson javítják a liftet, Álmos a karjában hozott fel a másodikra.

– Nekem ez az egyik legnehezebb. Egész életemben azért küzdök, hogy egy pillanatra se kelljen segítségre szorulnom azért, mert fogyatékossgal élek. Álmos sokat lazított ezen a felfogásomon. Ami férfidolog, azt ő csinálja, és nem amiatt, mert nekem nincsen lábam, hanem mert ő a férfi.

– A gyereknevelésben látod előnyét annak, hogy keményen megküzdöttél mindenért?

– Mór másfél éves. Mindent nagyon korán kezdett csinálni, nagyon értelmes volt az elejétől kezdve, ezt jó volt látni, főleg, miután sokan leírták a terhességem alatt, hogy fogyatékos és szörnyszülött lesz. De szeretném neki megtanítani, hogy meg kell küzdeni a dolgokért. Az alázatot, a szorgalmat és a másik tiszteletét szeretném

neki megtanítani. Nem vagyok annyira vajszívű, mint az apukája, én megvárom, míg valamit megold egyedül, és olyankor úgy tud örülni! Nem akarom vele azt éreztetni, hogy „te egy kisgyerek vagy, és nem tudsz semmit csinálni”. Nyilván érzi, hogy ott vagyok, és ha a tizenötödikre sem megy, akkor segítek. Az én szüleim is így neveltek engem.

– Hat hónapos terhesen még edzettél, és aztán még a szoptatás alatt visszamentél az uszodába. Ez is kemény...

– Nehéz volt visszamenni úszni, de én ebből élek, ha elmegek két évre gyesre vagy gyedre, vége az úszópályafutásomnak. Azt sem szerettem volna, hogy Mór úgy nőjön fel, hogy miatta hagytam abba. Utólag úgy érzem, korai volt visszamenni, de most már túl vagyok ezen. Örülök, hogy anyukámhoz is kötődik, hogy nem csak mi vagyunk neki, látom, hogy azok a gyerekek kicsit szorongóbbak, akik mindig az anyjukkal vannak. Ő nagyon nyitott a világra, mindenkire oda mer menni, mosolyog. Persze, amikor már pacsit kell adni vagy elfogadni valamit, azért van benne egy tartózkodás, szerencsére. Bennem sokszor megfordult az elején, hogy mit keresek én az uszodában, amikor van egy kisfiam. Tudtam, hogy mit vállalok, csak más tudni, és más érezni és megtapasztalni. És nagyon sok szabályt fel is rúgtam, amit kockafejfel, élsportolóként gondoltam, például, hogy majd külön szobában alszunk...

– Akkor anyaként mégsem vagy olyan kemény.

– Ahogy megszületett, már nem tudtam megtenni. Meg hát azért sokat vagyok távol tőle, ezért sem akartam még akkor is külön lenni tőle. És neki így volt jó. Végigaludta az éjszakákat négy hónapos korától kezdve... ha épp nem jött a foga. De egyébként visszük magunkkal minden-hova, edzőtáborba is, anyuval együtt. Az elejétől kezdve minden-hova hurcibáljuk. Ő elvan a medenceparton is, mert ott szeret lenni, ahol mi vagyunk.

– Ha újra felteszem a mindannyiunk számára fontos kérdést, hogy Isten miért teremtett, most mit felelsz?

– Hát azért, hogy Mór anyukája legyek. Hogy neki átadjam: nem a nehézséget kell nézni, hanem a lehetőséget. Egy életünk van, és én sem úgy élem, hogy ülök otthon a tévé előtt, és szomorkodom, mert egy fogyatékos ember vagyok, akinek a társadalom egy része szerint az a dolga, hogy sirassa azt, amit elveszített. Az én szüleim sem hagyták soha, hogy így gondolkodjak. ♦